

Minimalizm Bağlamında Sarıkeçili Yörüklerindeki Göç Olgusunun Belgesel Sinema ile Değerlendirilmesi ¹

Evaluation of the Migration Phenomenon in Sarıkeçili Yörük's with Documentary Cinema in the Context of Minimalism

Araştırma Makalesi – Research Article

Süleyman SELVİ

Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, suleymanselvi@sdu.edu.tr
ORCID Numarası | ORCID Numbers: 0000-0002-5176-9093

Mustafa GENÇ

Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, mustafagenc@sdu.edu.tr
ORCID Numarası | ORCID Numbers: 0000-0001-8702-538X

Öz

Bu makalede, Batı toplumunun etkisiyle popüler olan Minimalist yaşam tarzı bağlamında Sarıkeçili Yörüklerinin sosyal yaşamları, kullanım eşyaları ve göç olgusu incelenmektedir. Aynı zamanda, Türkiye'nin güney bölgelerinde yaşayan Sarıkeçili Yörüklerinin Minimalizm felsefesiyle ilişkisi üzerinde durulmaktadır. Sarıkeçili Yörükleri, yüzyıllardır konar-göçer bir topluluk olarak sade bir yaşam tarzı benimsemişlerdir. Basitlik ve işlevsellik gibi prensipleri günlük yaşamlarının temel unsurları haline getirmişlerdir. Seçtikleri konar-göçer yaşam tarzı, gelenek, görenek ve kültürün devamlılığını sağlayarak gelecek nesillere aktarılabilir. Makalenin ana unsuru olan Sarıkeçili Yörüklerinin yaşam tarzını ve göç ritüelini belgesel yöntemi ile kayıt altına alarak, günümüz belgesel unsurlarına uygun bir şekilde yeniden yorumlayarak, kısa bir belgesel filmi hazırlama ve dokümantasyon oluşturma amaçlanmıştır. Makale kapsamında, ilk olarak literatür taraması yapılmış ve yaşadıkları bölgeler belirlenmiştir. Belgesel çekimi gerçekleştirilmiş ve aynı zamanda Sarıkeçili Yörüklerinin yaşadığı bölgelerde yaşam ve kültür tarzını gözlemlemek için saha çalışması yapılmıştır. Makale ayrıca, Sarıkeçili Yörüklerinin yaşamını ve Minimalizm felsefesini izleyicilere görsel olarak aktararak, güzelliklerini anlatmayı hedeflemiştir. Bu bağlamda Makalenin sonunda araştırma için yapılan belgesel film'e QR kod ve link ile ulaşım sağlanabilecektir. Görsel anlatımın gücü ön planda tutularak yazınsal içerik birleştirilerek, Minimalizmin doğal yaşamla uyumlu bir şekilde nasıl gerçekleştirilebileceği ve insanlara derin anlam ve huzur seçenekleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Minimalizm, Sarıkeçili Yörükleri, Göç, Belgesel Sinema

Abstract

This article analyzes the Minimalism in the social life of Sarıkeçili Nomads under the influence of Western society, which is popular as a Minimalist lifestyle. It also emphasizes the relationship of Sarıkeçili Nomads, who live in the southern regions of Turkey, with the philosophy of Minimalism. Sarıkeçili Nomads have adopted a simple lifestyle as a nomadic community for centuries, making principles such as simplicity and functionality the basic elements of their daily lives. The nomadic lifestyle they have chosen can be passed on to future generations by ensuring the continuity of traditions, customs, and culture. In this article, the aim is to prepare a short documentary film and create documentation by recording the lifestyle and culture of Sarıkeçili Nomads, reinterpreting it according to today's documentary elements. Initially, a literature review was conducted, and the regions where Sarıkeçilis live were determined. Then, the necessary equipment, team, and resources were provided, and fieldwork commenced. Documentary filming was conducted, and simultaneously, fieldwork was carried out to observe the life and cultural style in the regions where Sarıkeçili Nomads reside. The article aims to visually convey the life of Sarıkeçili Nomads and the philosophy of Minimalism to the audience, illustrating their beauty.

¹ Bu makale çalışması Süleyman Demirel Üniversitesi bilimsel araştırma projeleri biriminin, 8808 numaralı Doç. Dr. Mustafa GENÇ yürütücülüğündeki "Minimalizm Bağlamında Yörük Göçü" belgesel tez projesi kapsamında desteklenmiştir.

By combining the power of visual expression with literary content, it attempts to reveal how Minimalism can be realized in harmony with natural life, offering deep meaning and peace to individuals.

Keywords: Minimalism, Sarıkeçili Yörük's, İmmigration, Documentary Cinema

1. Giriş

Günümüzde sanayi devrimi sonrası ortaya çıkan tüketim çılgınlığı, hızlı yaşam temposu ve sürekli değişen eğilimler, bireylerin hayatına karmaşıklık ve stres katmaktadır. Sanayi devriminin ardından 1960'lara kadar geçen süre içerisinde, toplumlarda bilinçsiz tüketim, gösteriş ve gereksiz fazlalıklara sahip olma isteği ekolojik, ekonomik dengesizliklere ve hatta dünya savaşlarına yol açmıştır denilebilir. Bu nedenle, Minimalist yaşam tarzı giderek daha fazla ilgi görmektedir. Minimalizm kavramının Batı toplumlarında artan popüleritesi, insanların maddi birikim yerine manevi değerlere odaklanma ihtiyacını yansıtmaktadır. Minimalizm, gereksiz şeylerden arınarak sade bir yaşam sürmek ve özgürlüğü deneyimlemek anlamına gelir.² Tüketim kültürünün hâkim olduğu bir toplumda, Minimalizm yeni bir paradigma olarak kabul edilmektedir. İnsanlar gereksiz eşyalardan kurtulmayı, daha az para harcamayı ve daha sürdürülebilir bir hayat için Minimalizmi tercih etmektedir. Bu felsefe, hem fiziksel hem de zihinsel alanda bir rahatlama sağlayarak insanların kendilerine daha fazla odaklanmalarını ve hayatlarının anlamını yeniden keşfetmelerini sağlar. Ancak bu akımın etkisini anlamak için metropollerdeki modern yaşamdan uzaklaşmanın gerektiği düşünülebilir.

Sarıkeçili Yörükleri, konargöçer bir topluluk olarak Minimalizmi Batı toplumunda popüler hale gelmeden önce yüzyıllardır benimseyen bir yaşam tarzına sahiptir. Sarıkeçili Yörükleri, konargöçer hayatları ve doğayla uyumlu ilişkileriyle Minimalizm örneklerini zaten sunmaktadır. Minimalizm sadece bir yaşam tarzı değil, aynı zamanda bir kültürel değerdir. Bu nedenle, Sarıkeçili Yörüklerinin sosyal yaşamında bu etkiyi sadece maddi değil, aynı zamanda ruhsal ve toplumsal açılardan da kendini göstermektedir. Sarıkeçililer, gereksiz eşyaları taşımak yerine en temel ihtiyaçlarını karşılayacak eşyalarla yetinmektedir. Bu yaşam tarzı, onların hayatlarına derin bir anlam katmakta, toplumsal bağları güçlendirmekte ve doğayla uyumlu bir yaşamı teşvik etmektedir.

Araştırmamız için hazırlanan belgesel sineması, Sarıkeçili Yörüklerinin hayatlarını ve Minimalizm felsefesini görsel olarak anlatmaktadır. Görsel anlatımın gücü, izleyicinin Minimalist yaşamın derinliklerine inmesini, şehir hayatındaki taşınma zorlukları ve Sarıkeçili Yörüklerinin göçü arasındaki farkı, Minimalizmin sosyal yaşamlarına nasıl bir etkisi olduğunun gözlemlenebilmesini sağlamaktadır.

---

² Kükreer, 2021,321-340

2. Sanayi Devrimi

On sekizinci yüzyılın sonlarında İngiltere'de gerçekleşen sanayi devrimiyle birlikte modern sanayi toplumu ortaya çıkmıştır. Bu dönemde, kırsal bölgelerde yaşayan nüfusun bir kısmı kentlere göç etmiş ve tarım toplumu yerini ticaret ve üretim odaklı bir topluma bırakmıştır. Sanayileşmenin artmasıyla birlikte işçi sınıfı ortaya çıkmış ve kırsal bölgede tarım yapan birçok insan fabrikalarda işçi olarak çalışmak üzere kentlere göç etmiştir. Öncesinde, İngiltere'deki çoğu üretici küçük çiftçilerden oluşurken, endüstri devrimi bu zanaatkarları kentlere taşımış ve onları ücretli işçilere dönüştürmüştür.³

Modern dönemlerde ortaya çıkan yeni toplum yapıları, dünya tarihinin diğer sosyal birliktelik tarzlarından farklı olarak belirgin ve etkili bir değişim sürecini temsil etmektedir. Bu dönemlerde gerçekleşen değişimler, modernizm öncesi dönemlerde görülmemiştir.⁴

Tüccarlar, iç huzurun, hukuk ve düzenin korunması ve yabancı rakiplerden korunma konusunda güçlü ve merkezi bir hükümete ihtiyaç duymaktaydılar. Öte yandan, hükümet savaş işlerini finanse etmek için para gerektirmekteydi.⁵ Bu nedenle, 16. ve 17. yüzyıllarda ekonomik faaliyetler Kral'ın gelir kaynağı olarak görülüyordu. Ayrıca Kral, tüccarlara gerekli güvenliği sağlamakla yükümlüydü. Ancak 18. yüzyılda Kral ve hükümet, tüccarların hizmetkârı olarak algılanmaya başlandı.⁶ Savaşlar ve barışlar, daha fazla kâr elde etmek, sömürgeler edinmek ve pazarlara erişim sağlamak amacıyla gerçekleştirildi.

İlk olarak İngiltere sınırları içerisinde ortaya çıkan sanayi devrimi, sonraki süreçte diğer devletlere de hızlı bir şekilde yayılmıştır. Genel kabul gören bakış açısı bu devrimin 1760'lı yıllarda belirgin hale geldiği yönündedir. Buradan hareketle 1760-1830'lu yıllar arasında özellikle İngiltere'de kendini gösteren değişiklikler olarak değerlendirilebilir.⁷

Genel olarak, sanayi devriminin iki aşamadan oluştuğu düşünülebilir. İlk aşama, öncül sanayileşme, makineleşme ve demiryolu ulaşımının gelişmesi olarak kabul edilebilir. İkinci sanayi devrimi (1850-1914) ise birçok önemli teknolojik yeniliği beraberinde getirmiş ve endüstriyel üretimde büyük bir dönüşüm yaşanmıştır. İkinci sanayi devrimi sırasında demir ve çelik üretimi önemli ölçüde gelişmiştir. Çelik, inşaat, ulaşım ve diğer endüstrilerde yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Mucitler Thomas Edison ve Nikola Tesla gibi isimler, elektrik enerjisinin kullanımını ileri bir seviyeye taşıyarak, kömür ve buhar enerjisine göre daha verimli ve ekonomik bir enerji kaynağının sanayileşmede ve insanların günlük yaşamında kullanılmasını sağlamışlardır. İkinci Sanayi Devrimi aynı zamanda petrol endüstrisinin gelişmesini de beraberinde getirmiştir. Petrol rafinerileri kurulmuş, petrol enerji kaynağı olarak daha fazla kullanılmış ve petrol ürünleri ulaşım ve endüstriyel üretimde önemli bir rol oynamıştır. Yeni kimyasal maddelerin üretimi ve kullanımı artmıştır ve boyalar, gübreler, ilaçlar ve diğer kimyasal ürünler insan hayatını büyük ölçüde kolaylaştırmıştır. Bu dönemde büyük okyanus gemileri de geliştirilmiş ve uluslararası ticaretin büyümesine katkıda bulunmuştur. Bunun sonucunda, sanayileşmenin ikinci aşamasında mali gücü yüksek işletmeler

³ Hobsbawm, 1999, 411

⁴ Güzel, 2005, 189-198

⁵ Taş, 2018, 1817-1836

⁶ Hobsbawm, 1999, 411

⁷ Akagündüz, 2016, 422-431

küçük işletmelerin yok olmasına neden olmuş ve ekonomik sistemin geniş çapta değişmesine ve tekelleşmesine yol açmıştır.⁸

On altıncı yüzyıldan itibaren Avrupa'da gerçekleşen önemli sosyal ve siyasi dönüşümler, kapitalist ekonominin yükselişine yol açtı. Ancak, endüstri devrimi veya sanayi devrimi olmadan, bu ekonominin küresel ölçekte genişlemesi neredeyse imkansızdı. Sanayileşme sayesinde, kapitalizm dünya çapında bir pazar oluşturmayı başardı ve dünyanın herhangi bir bölgesi, gelişmiş veya gelişmemiş olsun, küresel işlemlerin bir parçası haline geldi. Bugün deneyimlediğimiz küreselleşme süreci, endüstri devrimi tarafından yaratılan küresel pazar yapıları üzerinde ilerlemektedir.⁹

Geçmiş yüzyıllarda birçok Avrupa ülkesinde ulusal birleşme için uzun süren iç savaşlar yaşandığı düşünüldüğünde, günümüzdeki küresel ölçekteki savaşlar da dünyayı tek bir pazar haline getirme çabası olarak görülebilir. Her iki durumda da savaşın temel işlevleri bulunmaktadır. İlk olarak, yerel engelleri ortadan kaldırarak üretim faktörlerinin serbest akışını sağlar ve rekabeti artırır, böylece verimlilik artar. İkinci olarak, belirli ürünlere olan talebi artırır; bu da yatırımı, üretimi, istihdamı ve karı teşvik eder ve yine verimliliği artırır. Elbette, hızlı teknolojik gelişmelerin sonucunda "endüstri" kavramının anlamı da değişmiştir; ancak, bu küreselleşme sürecinin endüstriyel üretim mantığından bağımsız olduğu anlamına gelmez.

Bu bağlamda özellikle olumsuz atmosferin etkisinden kurtulma çabası ile hareket eden bireyler farklı çıkış yolları aramaya başlamışlardır. Bu düşünce tarzları kimi zaman Marx, Weber'de olduğu gibi felsefi kuramlarla kendini var etmiş, kimi zaman sosyal direnişler içerisinde karşımıza çıkmış veya sanatsal anlayış ve yapıtlarda manevi düşünce dünyasını ortaya koymuştur. Tam da burada sanatsal bir anlayışın ortaya koymuş olduğu yapı olarak karşımıza çıkan Minimalizm, temelde bu sosyal yapıdaki değişim süreçlerine göstermiş olduğu reaksiyonla ortaya çıkmıştır.¹⁰

Öte yandan, Sarıkeçili Yörükleri, konumuzun ana temasını oluşturan Minimalizm anlayışını doğal bir yaşam tarzı içinde sergilemektedir. Batı toplumlarında Minimalizmin ortaya çıkışındaki zeminle Yörük hayatında doğal yaşamın bir parçası olarak karşılaştırıldığında farklılık gösterir. Ancak, temsil ettiği anlayış ile benzerlik gösterdiği için Minimalizm yapısından bahsetmek önemlidir.

3. Minimalizmin Sanatsal ve Toplumsal Yapısı

Minimalizm, 20. yüzyıl sanatında önemli bir akım olarak kabul edilir ve sanat dünyasında büyük bir etki yaratmıştır. Basitlik ve azaltma prensiplerine dayanan Minimalizm, geleneksel sanat anlayışını sorgulayarak yeni bir estetik ve anlam alanı oluşturmuştur. Minimalizm, "en az malzemeyle en yalın, en ekonomik ve en önemlisi en işlevsel sonuca ulaşma" şeklinde tanımlanabilir.¹¹ Temelde Minimalizm kelimesi, Fransızca "minimum" kelimesinden türetilmiştir ve "bir şey için gereken en az veya en küçük miktar (derece, nicelik)" anlamına gelir. Ayrıca "değişken bir niceliğin inebildiği en alt seviye, asgari, minimal" olarak da tanımlanır.¹² Minimalist yaşam tarzı, insanlara tüketim alışkanlıklarını yeniden değerlendirme

---

⁸ Akagündüz, 2016, 422-431

⁹ Küçükkalay, 1997, 51-68

¹⁰ Elangovan, 2021, 517-525

¹¹ Islakoğlu, 2005, 14-19

¹² Şahbaz, 2006

ve daha bilinçli bir şekilde yaşama fırsatı sunmuştur. Minimalizm, sanatsal ve toplumsal yapıya yaptığı katkılarla günümüzde hala etkisini sürdüren bir akım olarak önemini korumaktadır.

Soyut Ekspresyonizm ve Soyut Dışavurumculuk gibi akımların etkisiyle sanatçılar, geleneksel resim ve heykel normlarına meydan okumuşlardı. Bu süreçte sanatçılar, sanat eserlerini daha soyut, daha basit ve daha az süslü bir şekilde ifade etme arayışına girmişlerdir.

Minimalizm akımının öncüleri arasında Kasimir Malevich'in Suprematizm akımı ve Piet Mondrian'ın Neoplastisizm akımı önemli bir rol oynamıştır. Bu akımlar, temel geometrik şekillerin ve renklerin kullanımına odaklanmış ve sanat eserlerini soyutlamışlardır. Minimalizm, bu akımlardan etkilenecek gelişimini sürdürmüş ve onları daha da ileriye taşımıştır. Donald Judd, Dan Flavin, Agnes Martin ve Sol Le Witt gibi sanatçılar Minimalizm akımının doğuşunda önemli bir rol oynamıştır. Bu sanatçılar, basit geometrik formlar ve endüstriyel malzemeler kullanarak sanat eserleri oluşturmuşlardır. Minimalizm akımı, geleneksel sanat anlayışının sorgulanmasına ve sanatta yeni bir paradigmaya geçişe zemin hazırlamıştır. Minimalist sanat eserleri, izleyiciyle etkileşime girerek onların algılarını ve deneyimlerini dönüştürmüştür. Terim olarak, Minimalizm görsel sanatlarda ilk kez David Burlyuk tarafından, John Graham'ın 1929 yılında New York'ta Dudensingh Gallery'de açtığı serginin kataloğunda kullanılmış ve 1960'lı yıllarda yaygınlaşmıştır. Ayrıca bu terim, Yves Klein, Robert Rauschenberg, Ad Reinhardt, Frank Stella, Brice Marden, Marcel Duchamp, Kazimir Malevich, Barnett Newman, Donald Judd, Sol Le Witt gibi birçok sanatçının yapıtlarıyla ve Pop Art, Post-Painterly Abstraction ve Abstract Expressionism gibi akımlarla ilişkilendirilmiştir.¹³

Minimalizmin temsil ettiği felsefe; sadeleşme, azaltma ve nesnelliği vurgulayan bir yaklaşım olması sebebi ile sanat ile ortaya çıkan bu akım beraberinde toplum içerisinde de kendine yer bulmuştur. Minimalizm, tüketim kültürüne ve aşırı tüketim alışkanlıklarına meydan okurken, daha sade, dengeli ve bilinçli bir yaşam tarzını teşvik etmektedir.

Reklamlar, popüler kültür ve medya tarafından sürekli olarak tüketim çağrılarına maruz kalan bireyler, bu durumdan sıkılıp daha basit ve anlamlı bir yaşam arayışına yönelmektedir. Minimalizm, tüketime dayalı mutluluğun sorgulandığı bir yaklaşım olarak, bireylere daha az eşyaya sahip olmayı, gereksiz alışverişlerden kaçınmayı ve maddi değerlerin ötesinde anlamlı deneyimlerin peşinden gitmeyi önermektedir. Minimalizm, sadece maddi eşyalara odaklanmakla kalmaz, aynı zamanda zihinsel ve duygusal açıdan da basitlik ve dengeyi arar. İnsanlar, Minimalizm sayesinde gereksiz stres ve kaygıdan arınarak, daha fazla odaklanma, yaratıcılık ve iç huzur elde edebilirler. Bu, toplumun genel refahını artırabilir ve bireylerin daha tatmin edici bir yaşam sürmelerini sağlayabilir. Bu düşünceden hareketle Minimalizm üzerine pek çok yazar kitaplar yazmış, Minimalist toplumlar oluşmaya başlamış ve bu yaşam tarzı ile oluşturulmuş uygulamalar hayata geçirilmeye çalışılmıştır.¹⁴

¹³ Köksal, 2007, 31-42

¹⁴ Kayıklık, 2022, 220-238

3.1. Sarıkeçili Yörüklerinin Minimalist Yaşamı ve Göç

Yörük, konargöçer yaşam tarzına sahip olan ve genellikle hayvancılıkla uğraşan toplulukları ifade eden bir terimdir.¹⁵ Yörükler, hayvan sürülerini mevsimlik olarak değişen otlaklara götürerek göçen ve çadırlarda yaşayan konargöçer topluluklardır. Yörükleri sadece göçebe olarak adlandırmak onların bu yaşam tarzını doğru analiz etmeyi engelleyebilir. Onlar için konargöçer tabirinin kullanılması Yaylak'ta hayvanların otlatılması, dolayısıyla hayvancılık ile ilgilenmelerini, kışlakta ise tarımsal faaliyetleri yürütmeleri, Yörükleri buldukları çevreyi şekillendirmeleri bağlamında konar-göçerlik anlayışından ayırmaktadır. Yörüklerin konargöçer yaşam tarzını benimsemelerindeki temel sebeplerden biri de çevreye karşı güven duygusu oluşturmak ve özgür kalma arzusunu yerine getirmek olarak değerlendirilebilir.¹⁶

Fotoğraf 1: Yaylada Yörük Çadırı ve Deve – Minimalizm bağlamında Yörük göçü belgeseli

Bu yaşam tarzı, genellikle dağlık veya kırsal bölgelerdeki göç yolları boyunca gerçekleşir. Türkiye’de Yörük kültürü, özellikle Batı ve Güney bölgelerinde yaygındır. Bu bölgelerde yaşayan Yörük topluluklarının arasında Sarıkeçili Yörükleri önemli bir yere sahiptir. Konargöçer yaşam tarzını sürdüren Sarıkeçililer, hayvancılık ve el sanatlarıyla uğraşırken, yüksek dağlık bölgelerdeki yaylalarda hayvanlarını otlatırlar. Genellikle keçi, koyun ve sığır yetiştiriciliğiyle geçimlerini sağlarlar. Sarıkeçili Yörüklerinin karakteristik özelliklerinden biri, renkli ve desenli el dokuması halılarıdır. Bu halılar, bölgenin doğal kaynaklarından elde edilen yün ipliklerle yapılmaktadır ve geleneksel desenleriyle dikkat çekmektedir.

---

¹⁵ Doğan, 2011, 15-29

¹⁶ Öter ve Özkul, 2019, 156-184

Fotoğraf 2: Deve ile göçen bir Yörük ailesi – Minimalizm bağlamında Yörük göçü belgeseli

Sarıkeçili Yörüklerinin sosyal yapısı, aile temelli bir düzen üzerine kuruludur. Genellikle akrabalık ilişkilerine dayanan geniş ailelerden oluşur. Konargöçer yaşam tarzıyla birlikte, dayanışma ve yardımlaşma duygusu da ön plandadır. Zorlu doğa koşullarına karşı birlikte mücadele eder ve geleneksel değerleri yaşatmak için bir arada çalışırlar. Yörüklerin gelenek ve göreneklerini günümüze kadar korumalarında önemli bir faktör olarak, bu insanlarda, asabiyet ve grup dayanışması duygusunun yüksek olması gösterilebilir. Grup dayanışması, bir taraftan bu toplum yapısı içindeki sınıflaşmayı engellerken, diğer taraftan da hızlı değişmeye engel oluşturmaktadır. Buna karşılık, son yıllarda hızlı bir sosyo-kültürel değişim sürecinin yaşandığı bir gerçektir. Bilindiği gibi, sosyal ve kültürel içerikli birçok değerlerin veya hayat tarzının değişerek, kaybolduğu görülmektedir. Buna karşılık bu değişim, bir taraftan yeni değerler oluşumları ve hayat tarzlarının ortaya çıkıp, benimsenmesine önemli bir zemin hazırlamaktadır.¹⁷

Fotoğraf 3: Çadırda Yörük Ailesi – Minimalizm bağlamında Yörük göçü belgeseli

¹⁷ Aksoy, 2004, 165-178

Fotoğraf 4: Deve yavrusunu emziren Yörük Kadını – Mustafa GENÇ Arşivi

Sarıkeçili Yörükleri, yüzyıllardır süregelen konargöçer yaşam tarzlarını sürdürerek Türkiye'nin zengin kültürel mozaiklerinden birini oluşturmaktadır. Geleneksel değerleri koruma çabaları ve el sanatlarıyla ürettikleri eserler, bu topluluğun benzersiz kimliğini ve önemini vurgulamaktadır. Sarıkeçililer, kültürel zenginlikleriyle Türkiye'nin kültürel mirasına önemli bir katkıda bulunmaktadır. Konargöçer yaşam tarzı, sınırlı kaynakları en etkin şekilde kullanmayı gerektirir. Konar-göçerler, sürülerini otlatmak ve temel ihtiyaçlarını karşılamak için minimal eşyalarla göçerler. Taşınabilir kara çadırları, basit mobilyaları ve az sayıda eşyasıyla yaşam alanlarını düzenlerler. Bu Minimalist yaklaşım, gereksiz ağırlıklardan kaçınarak hareketliliklerini kolaylaştırır.

Fotoğraf 5: Gündelik hayatta kullanılan eşyalar – Minimalizm bağlamında Yörük göçü belgeseli

Fotoğraf 6: Yörük çadırı ve kullanılan eşyalar - Minimalizm bağlamında Yörük göçü belgeseli

İnsanlığın var olduğu günden bu yana göçler bazen zorla, bazen de keyfi olarak yapılmıştır. İnsan da dünya gibi sürekli yer değiştirerek göç sürecini bugün bile devam ettirmektedir. Yapılan bu göçler sırasında değişmeyen tek unsur ise kültürdür. Bu noktada Sarıkeçili Yörüklerinin bir diğer özelliği aslına uygun deve ile göçen son Yörük boyu olmalarıdır. Göç önemli bir unsurdur. Yazın yaylaklarda kışın ise kışlaklara göç, konar-göçer hayatın temelini oluşturmaktadır. Göç bir bayram havasında yapılır. Kadınlar göç için elbiselerini temizler akşamdan çadırlar toplanır, develer için hazırlanan süsler takılır, sabah erken saatlerde eşyalar develere yüklenerek yolculuk başlar. “Yörügün yükünü bir deve götürür sefasını bin deve götüremez” şeklindeki atasözü Yörüklerin minimalist yaşamlarını en iyi anlatan özlü sözdür.

Minimalizm Bağlamında Sarıkeçili Yörüklerindeki Göç Olgusunun Belgesel Sinema ile Değerlendirilmesi

Fotoğraf 7: Geleneksel kıyafetlerini giyerek göç yapan Yörük kadınları - Minimalizm bağlamında Yörük göçü belgeseli

Fotoğraf 8: Göç için süslen Deve - Minimalizm bağlamında Yörük göçü belgeseli

Ayrıca, Sarıkeçili Yörüklerinin el sanatları da Minimalizmle ilişkilendirilebilir. Özellikle dokuma ve el işçiliği alanında üretim yapan Sarıkeçili Yörükleri, sadelikten ve doğal malzemelerden ilham alır. El dokumaları, desenlerin ve renklerin zarif bir birleşimini sunmaktadır. Bu dokumalar, gereksiz süslemelerden arınmış ve işlevseldir. Yörükler, Minimalizm anlayışıyla estetik ve işlevi birleştirerek, sade ve şık ürünler ortaya koymaktadır. Anadolu köy halıları motifleri; Anadolu'nun geleneksel yaşamının izleri, inançları, kültürü ve kendisinden önce yaşamış uygarlıklar bağlamında geliştirildiği bilinmektedir. Anadolu köy halılarında genellikle geometrik olarak stilize edilmiş sembolik motifler kullanılarak dokunmuştur. Anadolu insanının doğal yaşamı çevresindeki "Elibelinde, Koçboynuzu, Ejder, Yılan, Dört Yön, Çengel, Yıldız, Pıtrak, Bukağı, Parmak, El, Tarak, Tırnak, Akrep, Kurtağızı,

Hayat Ağacı, Göz, Nazarlık, Muska, Kuş, Sevgi, Birleşim, İnsan ve Sandık” gibi adlandırdıkları örnekleri kendilerine temel motifler olarak almıştır. Türk kültüründe doğayı kutsal sayıldığı için ona zarar vermekten çekinmişlerdir. Uyum ve zıtlıklardan oluşan düşünce hâkim olmuştur.¹⁸

Sarıkeçili Yörüklerinin yaşam tarzı, doğayla uyumlu ve sürdürülebilir bir yaklaşımı destekler. Minimalist prensiplerle benzerlik gösteren bu yaşam tarzı, tüketim alışkanlıklarını sınırlamak, gereksiz eşyalardan arınmak ve kaynakları verimli kullanmak anlamına gelmektedir. Sarıkeçili Yörüklerinin sadeliği ve Minimalizmi benimsemesi hem çevresel sürdürülebilirliği teşvik eder hem de daha anlamlı ve özgür bir yaşam sunar.

Fotoğraf 9: Sarıkeçili Yörük Göçü ve El dokuması Kilimler – Mustafa GENÇ Arşivi

3.2. Belgesel Sineması

Belgesel sinema, gerçek olayları, insanları, doğayı, toplumları veya tarihi anlatan, gerçeklik temelli bir sinema türüdür. Belgesel filmler, bilgi aktarma, farkındalık yaratma, toplumsal sorunları ele alma veya insan hikayelerini paylaşma gibi amaçlarla yapılmaktadır. Belgesel sinema, izleyicilerin gerçeklikle daha yakın bir ilişki kurmalarına imkân tanır ve genellikle bilgi edinme, duygusal bağ kurma ve farkındalık oluşturma amacını taşır. Belgesel yapımcısı, sinemanın özgün anlatım araçlarını kullanarak gerçekliği yaratıcı bir şekilde yorumlar. Bu nedenle belgesel sinema, sanatsal bir ifade biçimi olarak kabul edilir.¹⁹

Belgesel filmler sadece gerçeği yansıtmakla kalmaz, aynı zamanda gerçekliği sorgular ve yorumlar. Amacı gerçeğe ulaşmaktır. Belgesel yapımcısı, kendi gerçeklik arayışını izleyiciyle

¹⁸ Uğurlu,2022,208-226

¹⁹ Çelikcan, 2020,11-33

paylaşır. Dolayısıyla belgesel sinema, gerçeğin peşinde olan bir araçtır. Onun amacı gerçeğin kendisi değil, gerçeğin anlamını anlamaktır.²⁰

Belgesel sinemanın kökenleri, sinemanın icat edildiği döneme, yani 19. yüzyılın sonlarına kadar uzanır. Bu dönemde, sinema henüz sessiz ve siyah beyazdı. Lumière kardeşler gibi erken sinemacılar, gerçek olayları kaydeden ve insanların doğal hallerini gösteren kısa belgesel filmler çekmeye başladılar.²¹

20. yüzyılın başlarından itibaren, belgesel sinema daha da gelişti. Gerçek olayları ve toplumsal sorunları ele alan filmler ön plana çıktı. Örneğin, Robert Flaherty'nin 1922 yapımı "Nanook of the North" (Kuzeyin Oğlu) belgeseli, Kanada'da yaşayan İnuit halkının yaşamını anlatmasıyla büyük bir etki yarattı. Bu film, gerçeklik ve dramatik unsurları birleştirerek belgesel sinemada yeni bir yaklaşımın öncüsü oldu.²²

Belgesel sinema 1950'lerin ortalarından itibaren, akademik çevrelerde ve kültürel ortamlarda ciddi bir ilgi görmeye başlamıştır. Bu dönemde, İngiltere'de John Grierson ve Amerika Birleşik Devletleri'nde Pare Lorentz gibi belgesel yapımcıları, belgesel sinemanın geniş kitlelere ulaşmasına yardımcı oldular. Ayrıca, bu dönemde bazı ülkelerde belgesel sinema festivalleri düzenlenmeye başlandı. Bununla birlikte, belgesel sinema hala ana akım sinemanın bir yan dalı olarak görülüyordu ve sınırlı bir izleyici kitlesine hitap ediyordu.²³

1960'lar ve 1970'lerde, belgesel sinema daha da çeşitlendi ve farklı yaklaşımlar benimsendi. Bu dönemde, "Direct Cinema" veya "Cinema Verite" adı verilen bir akım ortaya çıktı. Bu akımda, belgeselciler doğal olayları ve gerçek hayatı doğrudan kaydetmeyi hedefledi. Bu dönemdeki belgesel filmler, daha az müdahaleci bir yaklaşım benimseyerek olayları olduğu gibi yansıtmayı amaçladı. D.A. Pennebaker'ın "Don't Look Back" (Geriye Bakma) ve Frederick Wiseman'ın "Titicut Follies" gibi filmleri, bu akımın önemli örneklerindedir.²⁴

1990'lar ve 2000'lerde dijital teknolojinin gelişmesiyle birlikte belgesel sinema daha da yaygınlaştı. Belgeselciler, daha kolay erişilebilir ekipmanlarla projelerini hayata geçirebildi ve belgesel türü çeşitlendi. Bu dönemdeki belgesel filmler, kişisel hikayeleri, toplumsal konuları, doğa ve çevre sorunlarını ele alarak geniş bir izleyici kitlesine ulaştı. Michael Moore'un politik eleştiriler içeren filmleri ("Fahrenheit 9/11", "Bowling for Columbine") ve Morgan Spurlock'un "Super Size Me" gibi etkileyici belgesel yapıtları, bu dönemde büyük ilgi gördü.²⁵

Belgesel sinema ve göstermenin gücü büyük ölçüde azalan geleneksel Yörük hayatı ve yaşamını kayıt altına alınmasını sağlaması amacı ile araştırmamızın konusuna en uygun çalışma biçimi olmuştur. Bu sebeple sonuç kısmında yapılan belgesel çalışmaya erişim sağlanabilmektedir.

---

²⁰ Çelikcan,2020,529-542

²¹ Ekinci,2016,11-33

²² Muser,2008,377-385

²³ MacDougall,2013,328

²⁴ Tağ,2003,

²⁵Ökmen,2022,184-207

Sonuç

Minimalizmin sanata ve felsefeye kattığı gelişmelerden çok önce uzun yıllar konar-göçer bir yaşam süren Türklerin günlük yaşamında minimalizmin nasıl var olabileceği örnekleri ile anlatılmıştır. Buradaki önemli nokta böyle bir akım tüm dünyada ve sanatta gündeme gelmeden önce Türk toplumunun zaten yaşam tarzı idi. Endüstri Devrimi ile birlikte kırsaldan kentlere göçün artması sonucu, oluşan buhran ve sıkıntılara karşı gösterilebilecek en iyi örnek Anadolu’da yaşamlarını sürdüren Yörük topluluklarıdır. Sarıkeçili Yörükleri, Minimalizmin günlük hayata yansımalarının en somut örneğidir. Benimsemiş oldukları yaşam tarzına, yaşadıkları coğrafi koşullara uygun ve yalnızca ihtiyaçlarını karşılayacak kadar eşyaya sahiptirler. Fazlasını ne isterler nede beklerler. Çünkü gereğinden fazla eşya sadece bir yükür.

Yörükler mekânlarını seçerken “Ardıç ağacı olacak, keklik ötecek, kekik kokacak” derler²⁶. Mekânın seçilmesi bile doğayla uyumun en güzel örneklerini verir. Ardıç ağacı 1400 m ve üzeri rakımlarda yetişen bir türdür. Keklik en temiz havanın olduğu yerlerde yoğun olarak yaşar. Kekik de yükseklerde yetişen hayvanların sevdiği bir bitkidir.

Kendi yaşam gereği ihtiyaçları dışında eşya almayan gıdası bile bittikten sonra alan, kullanacağı eşyaları birden çok fonksiyonla üreten Yörükler zaten sade bir yaşam tarzını benimsemişlerdir.

Ömrü boyunca biriktirme algısının giderek arttığı günümüz insanı için doğada doğal ve doğa ile uyumlu bu yaşam tarzı bir model olabilecektir.

Minimalizm, özüne inmeyi ve gereksiz detayları atmayı hedefleyen bir sanat, tasarım ve yaşam biçimidir. Belgesel sinema ise gerçek hayatın yaşantılarını anlatma ve gerçekçiliği izleyiciye aktarma amacı güder. Bu iki kavramın bir araya gelmesi, seyircilere derinlemesine düşündüren, etkileyici ve özgün bir kültürel aktarım deneyimi sunar. Bu sayede ülkemizin temel taşlarından olan Yörükler ve özelde Sarıkeçili Yörüklerinin göç ve yaşam tarzlarını hızla modernleşen Yörük topluluklarında yok olmadan kayda almayı, aynı zamanda gelecek nesillere doğru bir şekilde aktarmayı sağlaması bakımından en uygun metottur. Bu nedenle tez projesi kapsamında hazırlanan belgesel filmi gelecekte bilgiye ihtiyaç duyan araştırmacılar için aşıya eklenmiştir.

---

²⁶ Der. Mustafa Genç. 2020

KAYNAKÇA

- A. G. T. Ökmen, “Dijital dönemde belgesel film yapımındaki yenilikler üzerine bir değerlendirme”, *Medya ve Kültür*, 2(2), 184-207, 2022.
- A. Köksal, “Minimalist ressam ve bir besteci: Stella ve Glass”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 47, 31- 42, 2007.
- A. Küçükcalay, (1997). “Endüstri devrimi ve ekonomik sonuçlarının analizi”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 51-68, 1997.
- A. Öter ve M. Özkul, "Modernleşmenin yaşam tarzı üzerindeki etkileri ve Yörüklerde modernleşme eğilimleri (Batı Akdeniz Örneği- Isparta, Burdur, Antalya)", *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(47), 156-184, 2019.
- A. Uğurlu, S. S. Uğurlu, “Anadolu köy halılarında motif ve kompozisyon çözümlenmeleri”, *Arış Dergisi*, 20(21), 208-226, 2022.
- B. T. Ekinci, “Belgeselde canlandırma ve gerçekçilik sorunu”, *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 25, 11-33, 2016.
- C. Musser, “Gerçeğe tutunmak”, *Dünya Sinema Tarihi içinde*, Editör: Geoffrey Nowell Smith, çev. Ahmet Fethi, İstanbul: Kabalcı. 377-385, 2008.
- D. MacDougall, *The Corporeal Image: Film, Ethnography, and the Senses*, Princeton University Press, 328 pages, 2013.
- E. Aksoy, *Günümüz Kırıkkale Karakeçili Yörüklerinin Aşiret Yapısı*. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, (1), 165-178, 2004.
- E. J. Hobsbawm, *Industry and Empire: The Birth of the Industrial Revolution*, The New Press, 411 Pages, 1999.
- E. J. Hobsbawm, *Industry and Empire: The Birth of the Industrial Revolution*, The New Press, 411 Pages, 1999.
- H. Kayıklık, İ. Yıldırım, "Minimalist yaşam tarzı ile dinî hayat ilişkisi üzerine kuramsal bir değerlendirme", *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (ÇÜİFD)*, 22(2), 220-238, 2022.
- H. Şahbaz, “Modern seramik sanatında Minimalizm”, Yüksek Lisans Tezi, Seramik Anasanat Dalı, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 2006.
- H. Y. Taş, “Dördüncü sanayi devrimi’nin (endüstri 4.0) çalışma hayatına ve istihdama muhtemel etkileri”, *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 1817-1836, 2018.
- M. Kükrer, “Minimalizm anlamlı bir yaşam mı?: Dünyada ve Türkiye’de minimalist pratikler”, *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 32, 321-340, 2021.
- M. S. Doğan, C. Doğan, "Tarihsel gelişim sürecinde yörükler", *İstanbul Journal of Sociological Studies*, 30, 15-29, 2011.
- P. Çelikcan, “Türkiye’de belgesel sinemanın kısa bir tarihçesi”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 18(36), 529-542, 2020.

P. Çelikcan, “Türkiye’de belgesel sinemanın kısa bir tarihçesi”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 18(36), 529-542, 2020.

P. M. Islakoğlu, “Mimarlıkta Minimalizm”, *Ege Mimarlık Dergisi*, 3(55), 14-19, 2005.

S. Elangovan, A. Madhumathi, “Interpretation of Minimalism in architecture according to various culture”, *International Journal of Engineering Research & Technology (Ijert)* 10(7), 517-525, 2021.

S. Güzel, “Bir sosyal değişme süreci: sosyolojik bakış açısından sanayi devrimi”, *Muhafazakâr Düşünce Dergisi*, 2 (5), 189-198, 2005.

Ş. Tağ, “Belgesel sinema ve türleri”, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 2003.

Ü. Akagündüz, “Sanayi Devrimi ve Sanayileşme”, *Uygarlık Tarihi Kitabı İçinde Kitap Bölümü (422-431)*, Editör: İsmail Güven), Ankara: Pegem Akademi, 2016, 422-431.

Ü. Akagündüz, “Sanayi Devrimi ve Sanayileşme”, *Uygarlık Tarihi Kitabı İçinde Kitap Bölümü (422-431)*, Editör: İsmail Güven), Ankara: Pegem Akademi, 2016, 422-431.